

Els valencians tornen a casa

No es tracta de cap viatge de cap de setmana, ni d'un encontre a l'ús entre pobles veïns. La trobada entre Quatretonda i Benavent de Segrià és, senzillament, la primera experiència de nacionalisme popular que duen a terme persones de Catalunya i del País Valencià.

J. I. RODRÍGUEZ

A l'Antic Hospital de Santa Maria de Lleida, seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el grup de danses de Quatretonda va oferir balls típics de la Vall d'Albaida. Era la primera oferta dels Benavent valencians per la rebuda que els van dispensar en terres catalanes.

“Volem retrobar la nostra història, establir uns lligams mínims de co-neixença entre els Benavent d'aquí i els Benavent d'allà. Volem prendre consciència de qui som i d'on venim”. El quatretondà i mestre d'escola Rafael Benavent i Vidal expressava amb aquesta senzillesa el motiu de l'aplec de germanor entre Quatretonda i Benavent de Segrià, que el 15 de novembre d'enguany es féu en aquesta població del Segrià. Un encontre entre dos pobles i dos països –valencià i català– units per una llengua, una cultura i una història comunes.

Quatretonda és una petita vila, situada al vessant septentrional de la Vall d'Albaida, que té uns 2.600

habitants. Dedicada, fins fa poc, al conreu del camp i a la ramaderia, té un tret identitari ben peculiar. La gran majoria dels quatretondans duen el cognom Benavent –en primer lloc, en segon, o en tots dos–. I els qui no tenen aquesta sort, no deixen de tenir parentiu amb algun Benavent. Tant és així, que és gairebé impossible d'esbrinar en la llista telefònica quin Benavent és el que ens interessa trobar.

Aquest fet singular, quasi insòlit, va portar una associació local, el Col·lectiu Cultural Dorresment, a coorganitzar un encontre entre quatretondans, els Benavent, i els veïns de Benavent de Segrià, perquè els primers visitaren el poble que els dona cognom i identitat.

Sense cap mena de dubtes, i vist l'esperançador resultat, aquest encontre ha obert una nova via d'acostar dos països que s'han ignorat durant segles. Una via inusual, fins ara, que ha pretès trencar els recels que pogueren haver-hi, i que ha agermanat i teixit nous llaços culturals. Fet i fet, ha estat un encontre que és la primera experiència del nacionalisme popular conjunta entre el País Valencià i Catalunya.

Però el cas de Benavent no és pas únic. Entre els valencians es compten per desenes els cognoms que provenen de viles de les comarques occidentals del Principat; viles catalanes, doncs. Així, hi trobem els Alberola, els Camarasa, els Prats, els Claramunt, els Balaguer, els Tàrrrega o els Agramunt. Tots són topònims que ens fan recordar els llocs d'origen dels qui van deixar les terres occidentals de Catalunya per partir cap a les del nou Regne de València, que el monarca Jaume I els oferia. Uns indrets d'origen als quals no han tornat mai més. Uns pobles, comptat i debatut, que, tal com ha succeït a Benavent, segurament que acolliran encontres semblants en un futur no tan llunyà. Josep Pont, vicepresident de la Diputació de Lleida i coorganitzador d'aquest acte, així ho va fer saber, tot assenyalant que molts ajuntaments catalans ja pensen en aquesta possibilitat per potenciar aquests encontres, que sens dubte ajudaran a conservar i consolidar els lligams històrics i culturals dels Països Catalans.

Així més de cent veïns de Quatretonda, de la nissaga dels Bena-

vent, van recórrer, el cap de setmana del 15 de novembre, la ruta que els seus avantpassats havien seguit ara fa set segles, però a l'inrevés. Il·lusionats per retrobar-se amb la seua història més personal, no van escatimar esforços per fer possible un encontre que resultà d'una gran emotivitat. "L'amistat, l'emoció i la satisfacció dels Benavent i dels benaventins no ens la pot furtar mai ningú. Ni els polítics, ni els directors de diaris... Ningú. Hem de conservar aquest lligam, hem de preservar aquesta identitat", comentà Josep Pont adreçant-se als assistents en el dinar de benvinguda i de germanor a la Casa de la Vila de Benavent. Un dinar, i una trobada, que esdevingueren realitat gràcies a l'esforç de Jordi Cerer, de l'Institut d'Estudis Ilerdencs

Dues viles i un sol destí. Els Benavent de Quatretonda anaven disposats a recuperar les arrels i a compartir-les amb els Benavent que mai han abandonat el poble. En tot moment, van voler demostrar que existien veritables lligams, malgrat que fins aquesta trobada, totes dues viles no tenien cap coneixença de la seua singular i comuna història. "Molts hem descobert el nostre passat", admetia sincerament Pere Català, alcalde de la localitat segriana. Els quatretondans es van carregar a l'esquena coques d'ametla, petons de núvia, la malla brodada, les danses i balls típics de les seues contrades, els bons vins i les més dolces misteles. Portaven més d'un any, dia rere dia, preparant aquest viatge gairebé iniciàtic. Amb l'ajut d'Acció Cultural del País Valencià, el Col·lectiu Cultural Dorresment —amb més de vuitanta socis i cinc anys d'existència— van posar-se a treballar-hi i van arrossegar el grup de danses de la localitat, i la cooperativa agrícola del poble, presidida per Miquel Fortuño, i molts veïns desvinculats de tot moviment associatiu... També Salvador "el metge", Vicent "el dentista", Blasco "el municipal", Rafael "el carter"... Fet i fet, quatretondans de totes les procedències i ideologies, fills de

J. I. RODRÍGUEZ

J. I. RODRÍGUEZ

Dalt, dinar de germanor a la Casa de la Vila de Benavent que va acollir tres-centes persones, Benavents d'ací i d'allà, que van assaborir un bon plat de caragols. Al final de l'àpat, Maria José Benavent, presidenta del Col·lectiu Cultural Dorresment de Quatretonda (a sota) va observar l'alcalde de Benavent, Pere Català, amb un pergamí en record de l'aplec.

pare i mare, i units en la curiositat de conèixer aquells que també deien ser de Benavent.

"Parlem la mateixa llengua —afirmava rotund un quatretondà—, i sí que trobem diferències entre el català de Catalunya i el català del País Valencià! Però també en reconec entre el parlar d'Alzira, i el de Quatretonda". La categòrica afirmació, com moltes de semblants, va ser un dels primers comentaris que es van entrecruar els Benavent, d'ací i d'allà, tan bon punt es van trobar. Ningú no va qüestionar fets que a la ciutat de València ben pocs continuen negant. És més, tothom va quedar sorprès: "S'assemblen més que no ens pensàvem". Quedava així de patent i de

finí l'eix occidental existent entre el País Valencià i les comarques de ponent catalanes. Els Benavent de Quatretonda s'identificaven plenament amb aquestes contrades i els seus parlars. La llengua catalana vehiculava aquesta unió.

Enric Oterio, home vinculat a la terra i darrerament picat per l'afició al vers, mostrava a l'alcalde benaventí la satisfacció que l'omplia haver trepitjat el que cordialment anomenà, "la seua segona casa". "Ací —assegurava Oterio referint-se a Benavent—, i sempre que he vingut a Catalunya, he notat un caliu que ja voldria jo per al meu poble".

La gent es va interrogar encurososida pels gustos gastronòmics,

SALVADOR GIMÉNEZ

Dalt, cercavila conjunta entre els benaventins i els quatretondans pels carrers de Benavent de Segrià, animats pel so de la dolçaina i del tabalet. A la dreta, Rafael Benavent, guia i organitzador del viatge que va rebre una bona ovació al final del dinar de germanor.

per les afeccions futbolístiques, per les corregudes de bous, pels diversos conreus de camp, per la retolació en català a les botigues, pels ajuts a la normalització lingüística... Per les preferències polítiques, per les adscripcions nacionals... Els responsables respectius de les cooperatives agrícoles alternaven impressions. Les famílies de Quatretonda s'interessaven per la fruita de la plana de Lleida, i fins van acabar encomanant-ne. Molts *cuquellos* (malnom amb què són coneguts els quatretondans pels seus veïns de la Vall d'Albaida) recordaven haver-se jugat els estalvis en el joc de les

SALVADOR GIMÉNEZ

bitlles, practicat i conegut també als municipis del Segrià... I tots es congratulaven de l'espontània i improvisada exposició que a la Casa de la Vila de Benavent es va organitzar a base de productes típics i d'aporta-

RAFA BENAVENT

els caragols (a la imatge), àpat típic de la plana de Lleida. Juntament amb el vi i la mistela de Quatretonda van ajudar els Benavent a conversar amistosament, a conèixer-se mútuament.

cions artesanals de tots dos pobles.

Topònim català, cognom valencià. Benavent de Segrià és una petita vila de la plana segriana, que voreja els set-cents habitants. Abocada al conreu de secà i als arbres fruiters, té un nom de tradició llatina. El filòleg Joan Coromines assenyala que Benavent, tant el de Segrià com el de Conca o Trep, al Pallars Jussà, són topònims trasplantats directament pels romans del Beneventum de Samnium, avui Benevento, a quaranta quilòmetres de Nàpols. Tot i que el topònim es troba en terres catalanes, el cognom és, sobretot, valencià. Així, es troba no solament a Quatretonda, sinó també a Polinyà del Xúquer (Ribera Alta), a Simat de la Vall d'Albaida (la Safor) i a Benissa (Marina Alta).

Maria José Benavent, presidenta del Col·lectiu Dorresment i professora d'institut de Tortosa, va guiar els seus veïns al llarg de tot el cap de setmana. Aquest camí de retorn va fer escales per alguns indrets de Catalunya. La primera aturada significativa va deixar els cent quatretondans a les portes de Poblet, el monestir dels monjos blancs on hi ha dipositada una part de la història dels Benavent de banda i banda de l'Ebre. Fra Marc, acostumat, com ens va confessar, a acompanyar grups de valencians, va mostrar els delitosos racons del monestir que donà carta de naturalesa a Santa Maria de la Vall d'Albaida: els claustres, les egrègies tombes reials... De fet, fra Marc, un cistercenc gens monàrquic, no es va estar de recordar als visitants el nombrós seguici de reis, i consorts, que es trobaven soterrats a la nau central de la vella església. "Els valencians i els monjos de Poblet –va explicar el frare– van tenir seriosos dubtes a l'hora de decidir qui havia de soterrar el rei Jaume quan hi va morir. Els religiosos van acordar, després de llargues deliberacions, que se'l quedaven perquè el monarca era monjo de Poblet. I els valencians es feien seu el personatge, se l'atribuïen". També, encuriats per l'arquitectura, molts quatretondans es van adonar de la sem-

SALVADOR GMÉNEZ

blanca del portal de Poblet amb les torres de Serrans del cap i casal valencià.

Santiago, el veí de Lutxent.

Aquesta simbòlica parada va adquirir un to més sentimental quan els quatretondans van visitar, sortosament, l'antic palau de l'Abat, encara en procés de remodelació. Es van assabentar que allà hi havia l'arxiu personal de l'ex-president de la Generalitat de Catalunya, Josep Tarradellas i que la secretària de tal fons era Montserrat Català, una quatretondana que, curiosament, no pertany a la nissaga dels Benavent i que fa molts anys que hi treballa.

El llarg camí dels Benavent, molt menys lent i onerós que el dels seus avantpassats, també va passar per l'antic hospital de Santa Maria de Lleida, seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs. En aquest punt, el grup de danses de Quatretonda va oferir al públic un repertori de balls populars. Des de la Dansa del Vetllatori a la de Marxuquera. Danses que van tenir el contrapunt vistós de les de l'Esbart Sícoris.

Més entranyable, si pot ser, fou l'experiència viscuda per un altre Benavent, de nom Santiago, que resideix fa més de trenta-dos anys a Lleida. D'ascendència quatretondana, es va assabentar per la premsa de la presència d'aquest centenar de Benavent per les terres ponentines del Principat. La conferència de premsa que els organitzadors havien ofert per presentar l'acte li va desvetllar la curiositat.

J. I. RODRÍGUEZ

A l'esquerra, un Benavent, de nom Santiago, que viu des de fa trenta-dos anys a Lleida. Es va assabentar de l'aplec pels diaris. A la dreta, Josep Pont, vice-president de la Diputació de Lleida, i Eli-seu Climent, secretari general d'Acció Cultural del País Valencià, en la conferència de premsa que presentà l'encontre.

Era un Benavent més que es va sumar a les celebracions, als balls i danses, i als àpats.

El president d'Acció Cultural del País Valencià, Joan Francesc Mira, també hi va voler participar, en aquesta festa. "Serà ben difícil que es torne a repetir —afirmà— en cap

poble valencià la concentració d'un sol cognom, com succeeix a Quatretonda. Tot i així, des d'Acció Cultural farem tots els possibles perquè aquestes trobades es multipliquen per tot Catalunya". No debades, des de Tàrrrega ja han mogut fills perquè així siga.

fundació
BANCAIXA

Del 23 al 29
de novembre

AGENDA

24 Dimarts Conferència

Cicle: Restauració i rehabilitació del Palau Marqués de Dosalgües.

"Restauración de elementos singulares del Palacio".

Carmen Rallo. Restauradora. Gabinete Técnico de la Subdirección General de Museos Estatales.

Presenta: Carmen Pérez. Directora General de Patrimonio de la G.V.

Sala Ausiàs March a les 19'30 hores.

25 Dimecres Curs

"Curso practico sobre la presentación de proyectos en el ámbito comunitario".

Macarena Ybarra. European Development Projects.

Asesoramiento y Gestión en Asuntos Europeos. Bruselas.

Inscripció prèvia, tel.: 96 387 58 64. Dimecres 25, dijous 26 i divendres 27.

Sala Ausiàs March a les 19'30 hores.

26 Dijous

Exposició

"Els cartells de la lluita contra la SIDA". Inauguració a les 19 h.

Centre Valencià del Voluntariat, fins al 10 de desembre.

Taula Redona

"Voluntariado y SIDA".

Antonio Gilmeno Sánchez. President del Comitè Ciutadà de Lluita contra la SIDA.

Luis Plzá. President d'AVACOS.

Lola Cánoves. Experta en aspectes psicosocials de la SIDA.

Marino Blanes. Metge de la Unitat de Malalties Infeccioses de l'Hospital La Fe de València.

Centre Valencià del Voluntariat, a les 19'30 hores.

Carrer Fuencaliente, 1. València. Tel.: 901 111 666

CENTRE CULTURAL

Plaça de Tetuán, 23. Tel. 96 387 58 64. València

www.bancaja.es

SALVADOR GIMÉNEZ

SALVADOR GIMÉNEZ

A l'esquerra, Josep Benavent, Frederic Oltra, Enric Oterio, Enric i Josep Benavent, de la rondalla del grup de danses de Quatretonda, van delectar el públic amb la seua música. A la dreta, Joan F. Mira, president d'Acció Cultural del País Valencià, també va hi voler ser present.

D'una altra banda, el viatge va ser ple de referències polítiques. I és que tot i la il·lusió i l'esforç dels Benavent de Quatretonda, va ser notori el silenci de l'ajuntament d'aquest municipi valencià, governat pel PP. Un partit que va rebre les crítiques del Col·lectiu Dorresment per la seua política

d'anihilament de la llengua i la cultura catalanes al País Valencià. En el comunicat que van llegir, després del dinar de germanor va afirmar: "Hi ha un lligam, un vincle, que malgrat el pas del temps, el distanciament, els atacs constants que ha rebut i continua rebent, no l'han pogut tallar: la llen-

gua que parlem tots i que sense haver de canviar res ens permet la comunicació entre els de Benavent d'ací i els Benavent d'allà. Veritat que ens entenem sense traductor? Doncs bé, davant d'un fet tan evident, encara hi ha atrevits, que no són uns pelacanyes certament, que aproven a les Corts Valencianes proposicions no de llei perquè la inspecció educativa investigue i persegueisca, com la Santa Inquisició, els professors de valencià que parlen de la unitat de la llengua i utilitzen el terme País Valencià". El bon ambient fou més poderós, tanmateix, que no els mals vents que bufen al País Valencià. Un benaventí va assegurar de tot cor a un quatretondà que no hi havia cap mal que durara més de cent anys. Josep Pont, vice-president de la Diputació de Lleida, els va donar ànims per continuar treballant i els va demanar que no renunciaren a res.

Batiste Granchel –que tot i no pertànyer a la nissaga dels Benavent és casat amb una quatretondana– murmurava al final d'aquestencontre: "S'haurien de potenciar més activitats semblants a aquesta. Als valencians, ens caldria visitar, passejar-mos més per Catalunya. Ha pagat la pena tornar, encara que sols siga uns moments, a casa". El mestre Rafael Benavent va finalitzar el discurs d'agermanament entre tots dos pobles amb un versió ben particular d'un conegut vers de Raimon: "qui retroba els orígens, retroba la identitat".

Salvador Giménez

IV RONDA DE CONTES 98-99

PREU REDUÏT:

- Establiments adherits
- La societat
- Col·legis de la zona
- Col·laboradors
- En la programació
- Societat Coral "EL MICALET"

BILLETES A PREU REDUÏT:

- metro
- RENFE-BOGALIES

TRANSPORT:

- metro
- Rodalies València RENFE
- Autobus EMT

RONDA FAMILIAR:
*Diumenges a les 12h
des del 18 d'octubre
fins al 30 de maig.*

RONDA ESCOLAR:
*De dilluns
a divendres
a les 11:15 ó 15:15 h,
prèvia reserva.*

*Telèfon del coordinador
per a reserves dels
centres d'ensenyament
963 83 69 54*

Autobus EMT de València

Rodalies València

SOCIETAT CORAL "EL MICALET"

SOCIETAT CORAL "EL MICALET"
INSTITUT DE MÚSICA, DANSA I TEATRE SALVADOR GINER VIDAL
Guillem de Castro, 73 Tel. 963 92 07.86 - 963 92 18 56
46008 VALÈNCIA